

Список використаних джерел:

1. Жукова М.Ю. Використання сучасних педагогічних технологій для підвищення якості викладання нормальної фізіології на стоматологічному факультеті ПДМУ / М.Ю. Жукова, І.В. Міщенко, О.В.Коковська // Сучасні аспекти досягнень фундаментальних та прикладних медико-біологічних напрямків медичної та фармацевтичної освіти та науки : матеріали І наук.-практ. інтернет-конф. з міжнар. участю, яка присвяч. до 90-ї річниці з дня народження видатного фармаколога, професора Киричок Л. Т., м. Харків, 17 листопада 2022 р. – Харків : ХНМУ, 2022. – С. 75–79.
2. Коковська О.В. Перспективи дистанційного навчання в медичних закладах вищої освіти / О.В. Коковська, І.В. Міщенко, Г.П. Павленко [та ін.] // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. – Полтава, 2021. – С. 136–138.
3. Міщенко І. В. Дидактичні особливості дистанційного навчання в медичних ЗВО України / І.В. Міщенко, К.Є. Юдіна, М.Ю. Жукова, О.В.Коковська // Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти : матеріали навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 25 березня 2021 р. – Полтава, 2021. – С. 171–173.
4. Zhukova M.Y. Blended learning in a medical education system under war time conditions in Ukraine: approaches and methods / O.V.Tkachenko, O.V.Kokovska, I.V.Mishchenko // Health & Education. – 2023. – Вип. 4. – С. 257–261.

**ОСВІТНІ ВТРАТИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ПОДОЛАННЯ В УМОВАХ
ЖОРСТКОЇ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ**

*Зуєв М. С., Пивовар Н.М.
Полтава, Україна*

Вже сьогодні можна впевнено казати: наслідки освітніх втрат для сучасних соціумів якщо не катастрофічно-продлонговані, то – в кожному разі – драматично-продлонговані. Адже досить тривалі перерви у навчанні, котрі ми мали за карантинних умов covid-19, за фундаментальними дослідженнями науковців зроблять свої видимі й невидимі спочатку позначки і на розвиткові індивіду, і на розвиткові нашого суспільства.

На індивідуальному рівні – це втрата можливостей гармонійного розвитку учня, студента, розкриття його природного й соціумного потенціалу. Адже то – менше можливостей формування навчальних навичок й тих, що так необхідні в подальшому житті. Відповідно – менше шансів стати успішними у майбутньому.

Щодо навчальних втрат для соціуму: страждає і соціально-економічний зріз проблеми. Фахівцям у різних сферах життя нашого соціуму варто замислитися над тим, що „У всьому світі закриття школи на п'ять місяців може призвести, на думку дослідників, до втрат у навчанні,

поточна вартість яких становитиме 10 трильйонів доларів. Своєю чергою експерти ОЕСР прогнозували, що наслідком може бути зниження рівня ВВП на 1,5% протягом решти століття й навіть більше, якщо освітні системи будуть повільно повертатися до колишнього рівня продуктивності. Крім того, вони зазначали: якщо школи не будуть відповідати стандартам, які вони мали до пандемії, вплив на майбутній економічний добробут буде пропорційно більшим” [1].

Пандемія covid-19 виявилася часом великих випробувань не тільки на міцність, але перш – на гнучкість освітніх систем держав світу. Наслідки пандемії виявляються і будуть ще довго виявлятися у досить значних навчальних втратах усіх, без винятку, здобувачів освіти.

В Україні нині точиться широкомасштабна війна на тлі пандемії covid -19, і це – особлива історична ситуація, а саме: жорсткої невизначеності [2], котра й диктує як неминучі освітні втрати на усіх щаблях вітчизняної освіти, так і – з другого боку – необхідність їхньої можливої профілактики та способів можливого усунення. Навчальні втрати українського учнівства зараз перевищують усі вже змодельовані показники. Те не тільки лякає, але й – водночас – послуговує своєрідним тригером для особливого перезапуску нашої освіти в цілому на якіснішу, бо справедливішу й стійкішу до глобальних та регіональних викликів.

Так, нині педагогів та педагогинь у природничій галузі викладання вже нерідко запрошують приєднатися до проєкту „Наздоженемо: курс про подолання освітніх втрат” й стати тренерами-тренерками в усій Україні (проведення тренінгів у межах програми оплачується). Для цього необхідно „...взяти участь у проєкті „Наздоженемо: курс про подолання освітніх втрат у природничій галузі”, до якого запрошують учителів і вчительок, котрі: викладають хімію, фізику, географію чи біологію; мають широке коло спілкування з колегами та зможуть збирати групи по 30 учителів природничої галузі; готові проводити тренінги для вчителів свого регіону з червня по вересень включно” [3].

Навчання в межах таких проєктів, зазвичай, містить у собі:

- перегляди онлайн-курсів стосовно інструментів вимірювання, методів надолуження знань учнів а чи студентів;

- офлайн-тренінги у Києві 13 – 14 травня (проживання та харчування забезпечують організатори);

- одержання сертифікату щодо підвищення кваліфікації; можливість проводити тренінги самостійно у своїх регіонах (існують відповідні гонорари за такі роботи).

Цей проєкт „Наздоженемо...” спочатку розробили, аби надати вчителям знання, інструменти надолуження знань для учнів у початковій (читання, письмо, математика) школі, а також у середній (українська мова, література, математика). Й уже на відповідний запит освітян, враховуючи результати досліджень PISA-2022 (а саме вони показали: учні України мають суттєві освітні втрати у природничих науках), програму розширили і для учителів хімії, фізики, біології, географії.

Складнощів цій роботі додається ще й тим, що у нас триває кардинальна реформа освіти, адже ми, не дивлячись ні на що, продовжуємо

йти до НУШ. Різні групи учнівства при тому вчать за різними стандартами, повинні досягти й різних результатів. Вочевидь: результати оцінки успішності сучасних школярів, котрі навчаються за новітніми програмами, скоро і згодом будуть не досить для нас втішними, але: основна передумова тому не низька ефективність НУШ як такої, а в навчальних втратах, спричинених широкомасштабною війною на тлі пандемії. „Ми розробили стратегію освітніх оцінювань до 2030-го року та стратегію розвитку освітніх оцінювань за підтримки міжнародного фонду „Відродження”. Там детально прописано, якими ці оцінювання мають бути в новій українській школі. На жаль, практично нічого з того навіть не почало реалізовуватися. А це – державна підсумкова атестація для здобувачів початкової, базової й профільної освіти. Останні декілька років поспіль державна підсумкова атестація скасовувалася через covid-19, а потім через повномасштабну війну. І саме це є однією з причин відсутності даних про те, який у нас стан освіти сьогодні. Власне, хотілося би, щоб український центр оцінювання якості освіти і його регіональні представництва могли цим займатися” [4].

Попри все, нашій країні надзвичайно важливо регулярно одержувати реально зміряні дані про ситуацію щодо освітніх втрат, рівня знань тих, хто навчається. Зараз же, без конкретних викладок на руках, неймовірно складно вести мову стосовно освітніх втрат і шляхів подолання цього процесу. Гостро потрібні моніторингові розвідки й фундаментальні, якісні наукові дослідження. Все це вимагає конкретного цільового фінансування.

Список використаних джерел:

1. Бичко Ганна, Терещенко Василь, Вакуленко Тетяна Навчальні втрати: причини, наслідки й шляхи подолання : Український центр оцінювання якості освіти. URL: <https://osvita.ua/school/88921/> (дата звернення: 19.03.2024).
2. Кардаш Н. Г., Пивовар Н. М. Сучасний менеджмент як продовження макаренківських традицій в умовах жорсткої невизначеності. Витоки педагогічної майстерності : Журнал ПНПУ ім. В. Г. Короленка. Полтава. 2023. Випуск 31. Серія Педагогічні науки). С. 86 – 91.
3. НУШ Учителів природничої галузі запрошують стати тренерами з надолуження освітніх втрат для їхніх колег. URL: <https://nus.org.ua/news/uchyteliv-pryrodnychoyi-galuzi-zaproshuyut-staty-treneramy-z-nadoluzhennya-osvitnih-vrat-dlya-yihnih-koleg2/> (дата звернення: 17.03.2024).
4. Степанова-Камиш Анна „Ідеального інструменту подолання освітніх втрат не існує, але можна комплексно використовувати найкращий досвід”, – Тетяна Вакуленко. URL: <https://nus.org.ua/articles/idealnogo-instrumentu-podolannya-osvitnih-vtrat-ne-isnuye-ale-mozhna-kompleksno-vykorystovuvaty-najkrashhyj-dosvid-tetyana-vakulenko/> (дата звернення: 10.03.2024).